

ZDSLU

Zveza društev slovenskih likovnih umetnikov
The Slovenian Association of Fine Arts Societies

Sama na vetru, 2013, risba, 70 × 100 cm

Dimitar Malidanov

Metamorphosis

Galerija ZDSLU Ljubljana

16. januar – 7. februar 2014

Lokarjeva galerija Ajdovščina

9. – 30. januar 2015

Metamorphosis, risbe in grafike

Dimitar Malidanov, makedonski likovnik in donedavna profesor za grafiko na Akademiji za likovno umetnost v Skopju, je večstransko povezan s Slovenijo.

Pred več kot štiridesetimi leti je diplomiral pri prof. Gabrijelu Stupici na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost ter tu leta 1975 končal še grafično specialko pri prof. Marjanu Pogačniku. Kljub pedagoškim obveznostim v Skopju se je vsa desetletja redno vračal v Ljubljano k družini, v različnih slovenskih galerijah je imel več osebnih razstav, udeležuje se likovnih delavnic in sodeluje na skupinskih predstavitev.

Stroki in širši javnosti poznani grafični opus Dimitra Malidanova je diskretno zaznamovan z znanji in tipikami Ljubljanske grafične šole, ki jih neprekinjeno nadgrajuje z lastnimi iskanji in dognanji. Je perfekcionista v ohranjanju tradicionalnih tehnik globokega tiska in prepoznaven z določljivim likovnim izrazom tudi na področju slikarstva in risbe. V vsebinskem smislu izhaja iz najpreprostejših in vsakdanjih motivov, ki mu jih nudi narava. Flora v vsej svoji prabitnosti: v oploditvi, kaljenju, brstenju, rasti, razpiranju in cvetenju, katerih lepote so nam največkrat nevidne, postanejo avtorju ustvarjalni vzgib, ki ga preinterpretira v nov sodoben likovni izraz s širokim simbolnim in sporočilnim pomenom. Ta konkretni motivni svet neprestano nadgrajuje in izpeljuje v številnih variantah, v različnih zvrsteh, a vedno v maksimalni popolnosti in dodelanosti. Tej avtorsko določljivi likovni kodi sledimo tudi na razstavljenih risbah in grafikah, ustvarjenih v obdobju zadnjih desetih let.

Že bežen pogled na Malidanove podobe odkriva njegov poseben odnos do črte kot najstarejšega in primarnega človekovega izrazila: risba mu je – tudi na grafičnih listih – najbolj neposredno in ključno sredstvo za prevajanje intimnih doživljanj, čutenj in videnj realnega sveta, za prevajanje svojih emocij in idej, svojega notranjega ega. S paralelnimi diagonalnimi, vertikalnimi, horizontalnimi v rahlih in nežnih valovitih smereh, pa z drobnimi minucioznimi ali suverenimi dolgimi potezami oblikuje forme in znake, ki so nosilci vzgona, rasti, neprestanih preoblikovanj in sprememb, torej vsega tistega, s čimer je opredeljeno življenje slehernega bitja. S premišljeno izvedenimi mrežnimi rastri, ki pritegnejo pozornost še s svojimi barvnimi tonalitetami, avtor doseže posebno občutje in atmosfero diskretne dinamike, osvetljenosti in zasenčenosti, tudi učinke globine v sicer nedefiniranem prostoru, pa voluminoznosti oblik, skratka, črtovje določuje avtonomnost nove vizualnosti in moč likovnega izraza. Prefinjenost na videz monokromnih linijskih mrež in njihovo sinergično povezovanje v prabitne silnice še bolj izžarevajo v namerno puščenih partijah elementarne beline likovne podlage. Kot glavni elementi avtorsko prepoznavnega repertoarja form in znakov so seveda očiščeni vsega za avtorja nebitvenega; postanejo njegov avtentičen ikonografski

izraz, ki gledalcu ponuja možnosti subjektivnega doživljanja in videnja. Iz realnega sveta narave vzeti motivi ostajajo le kot otipljivi prividi, ki v arhetipskih formah ali z naslovi asocirajo na konkretni vzgib. So nove vizualizacije in zgodbe, polne intimne, tudi prikupnosti v detajlih in dopuščajo različne interpretacije, tudi čutenja in emocije, vsekakor pa so vsebinsko vedno pogojene s široko in univerzalno tematiko, s katero je poimenovana razstava.

Čeprav so tako risbe kot grafike opredeljene z avtorskim subjektivno občutnim črtnim elementom in specifično simbolno sporočilnostjo, tudi kolorit odigrava pomembno izrazno funkcijo. Izbrana barvna in tonska lestvica linijskih mrež s svojimi elementarnimi in simbolnimi pomeni, s svojimi niansiranjmi, plastenji, zgoščanji in redčenji, ponekod tudi presevanji ter z neštetimi kombiniranjmi in dialogi med toplimi in hladnimi vrednostmi, dajejo celotni kompoziciji občutje ubranosti, vitalnosti in elegancije, prijetno atmosfero umirjenosti in hkrati diskretnega mehkega valovanja tako, da nas popeljejo v drugačen svet, vsekakor zelo daleč od vsakdanjega kaotičnega in tehniciziranega načina življenja sodobnika. Čeprav kompozicije delujejo sproščeno, v detajlih celo infantilno, je opazna avtorjeva namera v vnaprej skrbno domišljeni in pretehtani ureditvi oblik in znakov ter njihove barvne opredelitve. Kljub zunanemu videzu razumljivosti in dopadljivosti nas pritegnejo še s fluidom estetskega ugodja in dražljivosti, a tudi zagonetnosti. Likovna površina izzveni s posebno nežno in lirično poetično, v detajlih diskretno skrivnostno atmosfero. Malidanov kot zreli in izkušeni ter zlasti subtilni opazovalec in likovni ustvarjalec z izoblikovanim lastnim filozofskim nazorom v izbranem mediju interpretira nikoli dokončno dorečeno univerzalno problematiko o življenju na zemlji in v kozmosu, nam pa dopušča možnosti, da znova odkrivamo kvalitete in privlačnosti prabitnega, elementarnega.

Nives Marvin

Akademski slikar, magister umetnosti Dimitar Malidanov, rojen v Egejski Makedoniji 1946, je na ALU v Ljubljani končal slikarstvo pri prof. Gabrijelu Stupici in grafično specialko pri prof. Marjanu Pogačniku ter v Parizu na E.N.S. Beaux Arts specializiral litografijo pri prof. Georgesu Dayezu. Več kot tri desetletja je bil profesor grafike na FLU v Skopju, nazadnje tudi njen dekan. Samostojno se je predstavil na več kot 35 razstavah v Evropi in ZDA. Poleg grafike se posveča slikarstvu in risbi. Za svojo ustvarjalnost je prejel vrsto nagrad na pomembnih mednarodnih razstavah in najvišja državna priznanja. Je član DLUM in ZDSLU.

Izkušnja I, II, 2012, perorisba, 70 × 70 cm

Izkušnja III, IV, 2012, perorisba, 70 × 70 cm

Prihod, 2012, perorisba, 100 × 70 cm

Odhod, 2012, perorisba, 100 × 70 cm

List, 2011, suha igla, 70 × 100 cm

*Katalog izdala Zveza društev slovenskih
likovnih umetnikov
in Društvo likovnih umetnikov Severne
Primorske
zanju Aleš Sedmak in Vladimir Bačar
Spremna beseda Nives Marvin
Fotografije Stanimir Nedelkovski
Ljubljana, 2014*

**REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO**